

طرح درس روزانه درس اول عربی سوم غیر انسانی

عنوان درس	إلهی الہی فقیر	موضوع درس	فعل معتل و صحیح	صفحات	
مدت تدریس	۹۰ دقیقه	نحوه تعامل	گروهی	پایه	
مقطع	متوسطه ۲	نام دبیر	رحمن بخش سپاهی	نام مدرسه	

مشخصات کلی و عمومی دانش آموزان

جنس	پسر	سن	
خصوصیات جسمی	سالم	خصوصیات ذهنی	
وضعیت مادی و اقتصادی	متوسط	وضعیت اجتماعی و فرهنگی	
ویژگی‌های اخلاقی	خوب	انتظارات	

مراحل حیطه شناختی	هدف های کلی درس
دانش	دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
درک	فعل معتل را تعریف کرده حروف عله را نام ببرد
کاربرد	انواع معتل را با ذکر مثالی نام ببرد
تجزیه	فعل ماضی و مضارع مثال را صرف کند
ترکیب	فعل ماضی و مضارع اجوف را صرف کند
ارزشیابی	موارد حذف حرف عله را در مثال و اجوف نام برده مقایسه کند

روش ها و فنون تدریس	سخنرانی- توضیحی
---------------------	-----------------

وسایل و مواد کمک آموزشی	وایت برد و مژیک های رنگارنگ احیانا چارت و نرم افزار های آموزشی
-------------------------	--

آمادگی قبل از تدریس	سلام و احوالپرسی ، حضور و غیاب
---------------------	--------------------------------

<p>اقسام فعل از نظر حروف اصلی:</p> <p>۱) فعل معتل (۲) فعل صحیح</p> <p>فعل معتل:</p> <p>به فعل های که یکی از حروف اصلی آن از حروف عله (و، ا، ی) باشد فعل معتل گویند و به چهار دسته تقسیم می شود:</p> <p>۱) فعل معتل مثال: فعلی که اولین حرف اصلی آن حروف عله باشد. مانند (وعد و هف و جد و جَد)</p> <p>۲) فعل معتل اجوف: به فعلی که دومین حرف آن عله باشد. مانند (قال، عاد، کان)</p> <p>۳) فعل معتل ناقص: فعلی که سومین حرف آن عله باشد. مانند (دعا، هدئ)</p> <p>۴) فعل معتل لفیف: فعل های که دو حرف اصلی آن حرف عله باشد و اگر دو حرف عله کنار هم قرار بگیرد</p> <p>آن را لفیف مقرون و اگر دو حرف عله جدا از هم قرار بگیرد آن را لفیف مفروق می گویند .</p> <p>مانند (روی ، ولی)</p> <p>فعل صحیح :</p> <p>به فعل های گفته می شود که در ساختمان اصلی آن (حروف اصلی آن) حروف عله به کار نرفته باشد</p> <p>و به سه دسته تقسیم می شود</p> <p>۱) فعل مهموز: فعلی که یکی از حروف اصلی آن همزه باشد که اگر اول باشد مهموز فاء و اگر دومین حرف باشد مهموز العین و اگر سومین باشد مهموز اللام گفته می شود. (امر، سأل، بدأ)</p> <p>۲) فعل مضاعف: فعلی که دو تا از حروف آن هم جنس باشد. مانند: (یَمَدُ، زَلَزَل)</p> <p>۳) فعل سالم: فعلی که در آن حرف عله و همزه و حرف همجنس به کار نبرده باشد. مانند: (كَتَبَ، حَرَجَ)</p> <p>اعلال به تغییراتی که بر روی حروف عله روی می دهد گفته می شود و به سه دسته تقسیم می شود:</p> <p>۱) اعلال به اسکان: هر گاه حرکت حرف عله در فعل های معتل حذف و یا به حرف ما قبل داده شود در موارد زیر روی می دهد:</p> <p>الف) هر گاه حرف عله در آخر فعل مضارع معتل ناقص قرار بگیرد ساکن می شود. مانند: (يَدْعُو = يَدْعُو)</p> <p>ب) هر گاه حرف قبل از حرف عله ساکن باشد حرکت حرف عله به حرف ساکن داده می شود و</p>	<p>ارایه مطالب</p> <p>(تدریس هدف های رفتاری)</p>
---	--

حرف عله ساکن می شود. مانند: (يَقُولُ = يَقُولُ) (۲) اعلال به قلب: هرگاه حرف عله به حرف دیگری تبدیل شود گفته می شود و در موارد زیر روی می دهد:

الف) حرف عله متحرك ما قبل مفتوح به الف تبدیل می شود. مانند: (قَوْلٌ = قَالٌ)، (بَيْعٌ = بِيَعٌ) (ب) هرگاه حرف قبل از حرف عله كسره داشته باشد حرف عله به ياء تبدیل می شود. مانند: (مُوزَانٌ = مِيزَانٌ، مَوْلَادٌ = مِيلَادٌ)

۳) اعلال به حذف: هرگاه حرف عله در فعلهای معتل حذف گردد اعلال به حذف گفته می شود و در موارد زیر روی می دهد:

الف) هرگاه حرف عله واو در مضارع معتل مثال معلوم ثلاثی مجرد بعد از حروف مضارع قرار بگیرد

حذف می گردد. مانند: (يُوَلِّدُ = يَوْلِدُ، يُوَضِّعُ = يَضَعُ) (ب) هرگاه حرف بعد از حرف عله ساکن شود حرف عله حذف می شود. مانند: (قَالَنْ = قَلَنْ، هَدَيْتَ = هَدَيْتَ)

ج) هرگاه حرف بعد از عله یکی از حروف واو یا ياء باشد حرف عله حذف می گردد.

مانند: (يُدْعُوْنَ = يَدْعُوْنَ، تَدْعُوْنَ = تَدْعُوْنَ) (د) هرگاه حرف عله در آخر فعل مضارع معتل ناقص قرار بگیرد هنگام مجزوم شدن فعل حرف عله حذف می گردد.

مانند: مضارع امر نهی
تَدْعُ اُدْعُ لا تَدْعُ
اعلال در معتل مثال

۱) ماضی: در صیغه های فعل ماضی معتل مثال هیچ اعلالی روی نمی دهد.

۲) مضارع: در صیغه های فعل مضارع معلوم ثلاثی مجرد معتل مثال واوی حرف عله واو حذف می گردد.

۱- يَجِدُ	۴- تَجِدُ	۷- تَجِدُ	۱۰- تَجِدِينَ
۲- يَجِدَانِ	۵- تَجِدَانِ	۸- تَجِدَانِ	۱۱- تَجِدَانِ
۳- يَجِدُونَ	۶- يَجِدْنَ	۹- تَجِدُونَ	۱۲- تَجِدْنَ

۳) امر: در صیغه های امر معتل مثال واوی حرف عله حذف می گردد.

مضارع	امر	مضارع	امر
۷- تَجِدُ	جد	۱۰- تَجِدِينَ	جد ي
۸- تَجِدَانِ	جدا	۱۱- تَجِدَانِ	جدا
۹- تَجِدُونَ	جدوا	۱۲- تَجِدْنَ	جندن

اعلال در معتل أجوف

۱) ماضی: در صیغه های فعل ماضی معتل أجوف ۵ صیغه اول اعلال به قلب دارد و ۹ صیغه آخر اعلال به حذف دارد.

قَالَ	قَالَتْ	قَالْتُمْ	قَالْتُمْ	قَالْتُمْ
قالا	قالتا	قالتما	قالتما	قالتا
قَالُ	قَالْنَ	قَالْتُمْ	قَالْتُمْ	قَالْنَا

تذکر: باید توجه داشت در صیغه های فعل ماضی از صیغه ی ۶ تا آخر بعد از حذف حرف عله اگر حرف عله واو باشد اول فعل ضمه و اگر حرف عله ياء باشد حرف عله كسره می گیرد.

نکته: در فعل های ماضی خاف (خَ وَفَ) و نام (نَ وَمَ) (با آنکه حرف عله واو می باشد در ماضی

از صیغه ۶ تا آخر بعد از حذف حرف عله اول فعل كسره می گیرد.

خافَ، خافوا، خافتَ، خافتَ، خَفِيَ

۲) مضارع: در صیغه های فعل مضارع أجوف دو صیغه مونث (۶؛ ۱۲) اعلال به حذف دارد و بقیه صیغه ها در صورتی که بر وزن يَقَعْلُ وَيَقَعْلُ باشد اعلال به اسکان و

اگر بر وزن يَقَعْلُ اعلال به قلب روی می دهد

۱- يَقُولُ	۴- يَقُولُ	۷- يَقُولُ	۱۰- يَقُولِينَ
۲- يَقُولَانِ	۵- يَقُولَانِ	۸- يَقُولَانِ	۱۱- يَقُولَانِ
۳- يَقُولُونَ	۶- يَقُولْنَ	۹- يَقُولُونَ	۱۲- يَقُولْنَ

نکته: در فعل مضارع از خاف (خَوْفَ) و نام (نَوْمَ) و نال (نَيْئًا) (چون مضارع آنها بر حرف عله به الف تبدیل می شود و اعلال به قلب دارد.

<p>۳) امر: در صیغه های امر معتل اجوف صیغه ۱ و ۶ حرف عله حذف می شود و اعلال به حذف دارد و در بقیه صیغه ها مانند فعل مضارع می باشد.</p> <p>تَقُولُ = كُنْ = تَقُولَانِ = قَوْلَا = تَقُولُونَ = قَوْلُوا ...</p>	
<p>اقسام اقسام فعل از نظر حروف اصلی:</p> <p>۱) فعل معتل ۲) فعل صحیح</p> <p>فعل معتل: به فعل های که یکی از حروف اصلی آن از حروف عله (و، ا، ی) باشد فعل معتل گویند و به چهار دسته تقسیم می شود:</p> <p>۱) فعل معتل مثال: فعلی که اولین حرف اصلی آن حروف عله باشد. مانند (وعد و قفا و جد و جَد</p> <p>۲) فعل معتل اجوف: به فعلی که دومین حرف آن عله باشد. مانند (قال، عاد کان)</p> <p>۳) فعل معتل ناقص: فعلی که سومین حرف آن حرف عله باشد. مانند (دعا، هدی)</p>	<p>خلاصه و نتیجه گیری</p>
<p>فعل های معتل متن درس را پیدا کنید</p>	<p>ارزشیابی</p>
<p>تمرینات درس را حل کنید</p>	<p>تعیین تکلیف (اختتامیه تدریس)</p>
<p>www.sepahi61.ir رحمن بخش سپاهی</p>	<p>تهیه کننده</p>